

Klimat- och näringslivsdepartementet
Kemikalieenheten, Kemikalier och avfall

Yttrande över promemorian Cirkulär hantering av textil och textilavfall

Södra skogsägarna har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian Cirkulär hantering av textil och textilavfall. Södras Skogsägarna är Sveriges största skogsägarförening med 52 000 medlemmar som sammanlagt förfogar över 2,6 miljoner hektar skog. Södra producerar sågade trävaror vid åtta sågverk, pappers- och textilmassa vid tre massabruk och säljer årligen 5 TWh energi. Södra ska i egen verksamhet, i värdekedjan och vid utveckling av nya produkter förebygga och minska miljö- och klimatpåverkan. Vi strävar också efter resurs- och energieffektiva och cirkulära flöden, både genom innovation och genom ständiga förbättringar av vår miljö- och klimatprestanda.

Södra har utvecklat en av världens första storskaliga processer för kemisk återvinning av textilavfall. I vår unika process OnceMore® kombinerar vi textilavfall med vår dissolvingmassa, en unik lösning som bidrar till att göra textilindustrin mer cirkulär. Dissolvingmassan är en massa som utgör råmaterial till fibertillverkare och senare textilindustrin för tillverkning av bland annat viskos och lyocell till kläder etc. Södra kan idag med den kunskap och infrastruktur som byggts upp kring dissolvingmassan återvinna textilier, vilket är en lösning som bidrar till ökad cirkularitet för textilindustrin. Målet är att 2027 kunna återvinna 50 000 ton textilier, och att produkten OnceMore ska utgöras av 50 procent återvunnen textil.

Södra tackar för möjligheten att lämna synpunkter på promemorian. Här följer Södras synpunkter, först synpunkter i form av mer sammanfattande karaktär och sedan en förklaring av Södras ställningstaganden.

Sammanfattade synpunkter

- Södra instämmer i att textilbranschen kan spela en viktig roll i omställningen till den cirkulära ekonomin och det finns stora möjligheter i kombination med ett brådskande behov av att ställa om bland annat råvaruförsörjningen. Råvara till textila material har olika möjligheter och utmaningar. Södras råvara är huvudsakligen björk, bok och asp och en kombination av dessa lövträd och textilavfall har stor potential att bidra till förnybara och cirkulära textilier, råvaror som inte bidrar till att mikroplaster hamnar i naturen. Södra välkomnar regeringens förslag till ändring i avfallsförordningen för att genomföra kravet på separat utsortering av textil i avfallsdirektivet.

- Södra bedömer att det kommer att vara svårt som konsument att veta vad som ska sorteras som textilavfall och vad som ska lämnas till textil återanvändning. Enligt förslaget är det kommunernas ansvar att samla in textilavfall, som är den ena fraktionen. Den andra fraktionen textilier som ska återanvändas ska således bedömas om det ska läggas som avfall eller som återvinning. En textil bör kanske beroende på innehåll inte återvinnas men bör återanvändas, medan en annan textil bör återvinnas och gå som avfall. Många textilier slutar förr eller senare som textilavfall och den gränsen är inte alltid tydlig som konsument att veta. Södra tycker de politiska styrmedlen för textilier behöver breddas och fokusera på fler steg i värdekedjan från avfall till resurs.
- Södra samstämmer med synpunkterna i promemorian att kommande EU-regleringar som producentansvar behöver presenteras innan ett nationellt producentansvar beskrivs för detaljerat. Södra verkar på en global marknad och är beroende av att hanteringen av textilavfall harmoniseras i EU. Södra tillstyrker förslaget om att en ordförklaring bör införas i avfallsförordningen där det anges vad som avses med textilavfall och att lagkrav om insamling av textilavfall behöver stärkas med en standard, för att kunna sortera effektivt då sortering för återvinning kräver en teknisk kapacitet som behöver byggas upp för att göra textilavfallet till en handelsvara.

Förklaring av Södras synpunkter

Textiler i den cirkulära ekonomin

Merparten av dagens fibrer utgörs av fossila syntetfibrer och av vattenkrävande bomull. Om den fossila råvaran i stället ersätts med förnybar råvara från Södras familjeskogsbruk gör den också nytta när den växer genom att binda koldioxid. Södra är fast beslutna att bidra till lösningen på en mer hållbar och cirkulär textilindustri.

Södras dissolvingmassa tillverkas huvudsakligen av björk, bok och asp vid massabruket i Mörrum. En process som genererar en efterfrågan på massa från lövträd. Med fler lövträd i våra skogar får vi mer blandskogar, och på så sätt ökar vi mångfalden i skogen. Gran och tall används till pappersmassa medan lövskogen används till dissolvingmassa för textil. På så sätt avsätts skogen till det som ger mest klimatnytta. Den kemiska återvinningen av textilier som sker på Södra är en av lösningarna på de miljarder plagg som hamnar på soptipp eller förbränns varje år. Södra kan som ett av de första företag i världen materialåtervinna blandtextilier, vilket betyder att vi kan separera bomull från polyester där bomullen återvinns och blandas med lövträd och vi får en dissolvingmassa som innehåller förnyelsebart och återvunnet material. Målet framöver är att kunna ta in fler blandmaterial i den kemiska processen och för att kunna öka andelen återvunna textilier i textilbranschen krävs att ett insamlings- och sorteringssystem kommer på plats.

Textilier för återanvändning och ansvar för insamling av textilavfall

Kläder som skulle kunna säljas på secondhand, är inte textilavfall enligt förslaget (kapitel 5.3) vilket betyder det att det inte ska slängas som textilavfall. Hushållen behöver kärl för både återanvändning och återvinning bredvid varandra, annars bedömer Södra att det finns risk att textilavfall plus det som kan återanvändas slängs i samma fraktion oavsett förslaget informationskrav från kommunerna att lämna information om just textil som ska återanvändas. Södra använder sig av The Recycled Claim Standard (RCS) som är en internationell certifiering för verifiering av återvunnen råvara. Textilavfall som godkänns i denna certifiering är textilier som kommer från ”post consumer waste” och ”post industrial waste”, alltså spill från textiltillverkning och textilier som inte går att återanvända. Det är viktigt för att skapa en hög trovärdighet i värdekedjan för textilåtervinning och för att faktiskt bidra till cirkularitet är det mycket viktigt att tydligt skilja på textil för återanvändning och textil för återvinning. Här anser Södra att det kommer behövas mer än krav på information till konsument för att värdekedjan för textilåteranvändning och textilavfall ska fungera på ett användarvänligt och kostnads-effektivt sätt. Materialet textil ska i ett första skede sorteras i en eller två fraktioner, antingen en fraktion ”textil” som sedan sorteras i två olika fraktioner eller en direkt sortering av två fraktioner där en är för textilåteranvändning och en för textilavfall. Textil för återvinning behöver sedan sorteras ytterligare. Komplexiteten av värdekedjan för textil och textilavfall gör att Södra bedömer att förslaget på ett informationskrav för konsument inte är tillräckligt för att skilja på textil för återanvändning och textilavfall.

Utsortering av textilavfall och harmonisering av lagkrav

Södras återvinningsprocess fokuserar på textilavfall, det vill säga på de textilier som inte kan användas ännu en gång. Sorteringen för Södras återvinningsprocess behöver därför fungera på ett annat sätt än den sortering som sker idag. Exempelvis för att kunna sortera för återvinning behöver fiberinnehållet i plagget mätas och fastställas och tekniken behöver vara så pass exakt att den kan mäta innehåll runt 1 procent, en teknik som idag ofta ligger på 5 procent. Södra har förutom behov av textilier sorterade utifrån fiberinnehåll också behov av textilier sorterade utifrån färg och kontamineringar. Om textilen kommer från hushåll eller industrin spelar däremot ingen roll för processen.

Södra ser ett stort behov av att sortering av textilavfall utvecklas och byggs upp i enlighet med nya lagkrav om insamling av textilier. Revidering av avfallsdirektivet som ligger ute på remiss nu fram till 2 november 2023 innebär ett lagkrav med fokus på insamling, sortering samt förberedande för återanvändning och återvinning för textilier

behövs för att kunna bygga upp en konkurrenskraftig cirkulär affär av textilavfall. Sorteringen är en viktig fråga för både textilier till återanvändning såväl som textilier till textilavfall.

Södra bedömer att förslaget i promemorian om definition av vad textilavfall är ("Med textilavfall ska i avfallsförordningen avses avfall som består av kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor av textil och accessoarer av textil") behöver stärkas med en standard som beskriver de olika fraktionerna, exempelvis såsom standarden för returpapper EN643, europeiska frivilliga standarder genom CEPI. En standard behövs för att kunna sortera effektivt och för att göra avfallet till en handelsvara och uppnå ett enhetligt fraktionssystem i Europa. Vidare anser Södra att även revideringen av EU Textile Labelling Regulation (TLR) är viktigt för att göra det enklare för företag, branscher och konsumenter att förstå innehållet i en textil och på så sätt enklare kunna sortera för återanvändning och återvinning.

Södra vill avslutningsvis poängtera att Sverige har ett tekniskt kunnande i världsklass inom kemisk textilåtervinning och sorteringsteknik. Sverige har också en nationell erfarenhet av insamling och sortering av olika avfallsfraktioner. Södra har tillsammans med ett flertal aktörer i värdekedjan redan träffats för att stöta och blöta dessa frågor kring insamling, sortering, standarder mm. för att få en förståelse för värdekedjans möjligheter och utmaningar och vilken roll Södra och de andra aktörerna i värdekedjan har för att skapa ett värde ur textilavfallet. Det är alltså fullt möjligt att samla de nödvändiga aktörerna för att skapa den koordinering som behövs för att implementera lagförslaget och framför allt för att visa på Sveriges innovationsförmåga och att skapa konkurrenskraft i värdekedjan från avfall till resurs.

Idag är bara en liten andel av världens textilfibrer baserad på råvara från skogen och av alla miljoner ton textilavfall som skapas varje år, är det bara en bråkdel som återvinns. Men efterfrågan hos konsumenterna växer och ambitionen hos modeföretag är hög. Många av de svenska modeföretagen har satt upp höga hållbarhetsmål för sin verksamhet och de arbetar strategiskt med långsiktiga ambitioner för att skapa cirkulära system. Södra är fast beslutna att bidra till lösningen på en mer hållbar och cirkulär textilindustri.

För Södra skogsägarna

Åsa Degerman
Chef OnceMore

Maria Persdotter Isaksson
Näringspolitisk specialist